

สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
Conditions problems and guidelines for promoting proactive competency
based learning management of school administrators under the
Kanchanaburi primary educational service area office 2

สุภาพร นางแย้ม¹, ปรมเมศร์ กลิ่นหอม²

Suphaporn Nangyam¹, Poramet Klinhom²

Corresponding Author E-mail: Suphaporn5548@gmail.com, avihingsar@hotmail.com

Received: 2025-10-22; Revised: 2025-11-12; Accepted: 2025-11-19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครู จำนวน 287 คน สุ่มแบบชั้นภูมิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณ และแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านใช้งานเต็มเสริมสมรรถนะ ด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัด ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ ด้านบูรณาการหลายสมรรถนะ และด้านใช้งานเต็มต่อเติมสมรรถนะ 2) ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ในภาพรวมและรายด้านมีปัญหอยู่ในระดับน้อย 3) แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำวิธีการสอนแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกิจกรรมที่เน้นพัฒนาสมรรถนะ (2) ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียนให้มีคุณค่าเชิงสมรรถนะมากขึ้น (3) ผู้บริหารควรขับเคลื่อนการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมหลากหลายที่เชื่อมโยงผู้เรียนกับความท้าทายของสังคม (4) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนระหว่างตัวชี้วัดของหลักสูตรกับสมรรถนะหลักอย่างชัดเจน (5) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานสมรรถนะหลายด้าน พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน และทักษะชีวิต และ (6) ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศสถานศึกษาที่เอื้อต่อการฝึกสมรรถนะชีวิต เพื่อกระตุ้นการทบทวนและการพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ: สภาพ ปัญหา และแนวทาง, การส่งเสริม, การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration Program, Kanchanaburi Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Advisor in Program, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study examine the current conditions, problems and guidelines for promoting proactive competency based learning management of school administrators under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. This was mixed-methods research design. The sample group consisted 287 administrators and teachers, selected by stratified random sampling, and 8 key informants for focus group discussions selected by purposive sampling. The instruments were a 5-point rating scale questionnaire with a content validity index of 1.00 and a reliability coefficient of 0.985, as well as focus group form. The data were analyzed using descriptive statistical methods and content analysis. The research results were found as follows;

1) Current conditions: The overall promotion of proactive competency-based learning management by administrators was at a high level, in descending order of mean scores, were: Life competencies in daily routines, Competency-based integration with indicators, Using learning models for competency development, Integrating multiple competencies and Extending competencies through existing practices. 2) Problems: The overall and each aspect were problems in promoting proactive competency-based learning management found at a low level. 3) Guidelines for promoting proactive competency-based learning management were as follows: (1) Administrators were encouraged to adapt traditional teaching methods and integrate them with competency-based learning activities; (2) Administrators were guided to enhance existing school activities by increasing their competency-oriented value; (3) Administrators were advised to drive learning management through diverse activities that connected students with real-world social challenges; (4) Administrators were encouraged to promote the design of lesson plans that clearly aligned curriculum indicators with core competencies; (5) Administrators were supported in designing learning activities that integrated multiple competencies and fostered complex problem-solving and essential life skills; and (6) Administrators were encouraged to create a school environment conducive to the development of life competencies, promoting self-reflection and continuous self-improvement.

Keywords: Conditions Problems and Guidelines, Promoting, Proactive Competency based Learning Management

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายด้านการศึกษาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย รวมถึงทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 110) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ยังเน้นความสำคัญของการพัฒนาทักษะและความสามารถของกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจและสังคม ในทิศทางเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนนโยบายสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดแนวนโยบายและจุดเน้น เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active learning), การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC), และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2566: 42)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้ระบุว่า ความจำเป็นเร่งด่วนของระบบการศึกษาไทย คือการพัฒนาสมรรถนะและความฉลาดรู้ของผู้เรียน โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น หลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน โดยเปลี่ยนจากการเรียนรู้

ที่อิงเนื้อหา ไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะ แนวทางดังกล่าวทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริง การทำงาน และสามารถตอบสนองต่อความแตกต่างที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละคนได้ (กมลฉัตร กล่อมอิม . 2560: 179-172) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกนับเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษายุคใหม่ที่มุ่งเน้นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตทำงาน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้มีจุดเด่นอยู่ที่การเน้นพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับชั้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง และบูรณาการองค์ความรู้กับทักษะชีวิตอย่างสมดุล เพื่อยังวางรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาลัย สายคำภา. 2564: 1 - 2)

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก จึงนับเป็นประเด็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาไทยยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จากผลการสอบโครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยมีความสามารถต่ำกว่ามาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนแบบท่องจำเป็นหลัก ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก จึงเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์ปัญหาดังกล่าว เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและเผชิญกับความท้าทายของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเน้นการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็น ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีโอกาสดูแลออกถึงความสามารถอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2567: 25)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สมรรถนะผู้เรียน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

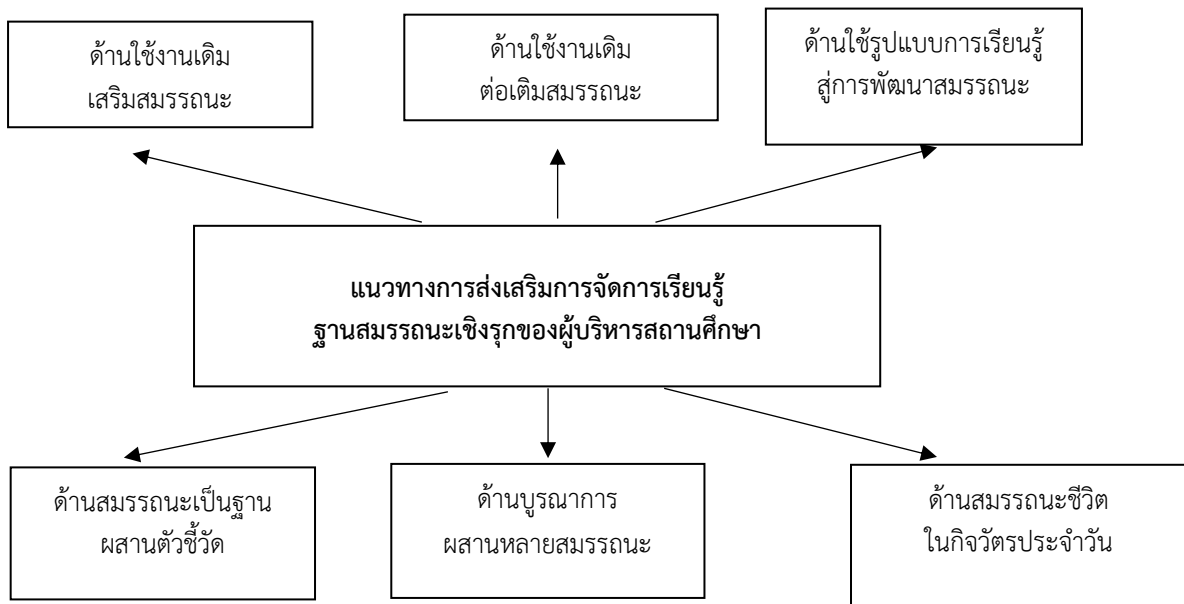
1. วุฒิไกร อ่อนอ้าย (2563: 10) ให้ความหมาย การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ โดยครูผู้สอนใช้เทคนิคกระบวนการในการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจต่อการเรียนรู้ได้ตรงกับสิ่งที่ตนเองมีความถนัด มีความสามารถ และมีความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ
2. สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2563: 7) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียน เกิดความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้ เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง

3. บังอร เสรีรัตน์ (2567: 3) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นอย่างมาก เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้โดยใช้วิธีการ และเวลาการเรียนรู้แตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัด และสามารถก้าวหน้าช้า เร็วตามจังหวะการเรียนรู้และความสามารถของตน ที่สำคัญคือเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้หรือเป็นการเรียนรู้เพื่อการสอบเท่านั้นแต่เป็นการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในบริบทชีวิตจริง ในชุมชน สังคม วิถีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะนั้นมีการดำเนินการอย่างสัมพันธ์กันอย่างน้อย 3 ส่วนคือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการประเมินผลฐานสมรรถนะ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2563: 7-13) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัด ด้านบูรณาการผลงานหลายสมรรถนะ และด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563: 7-13) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัด ด้านบูรณาการผลงานหลายสมรรถนะและด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีแนวทางในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เป็นผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,329 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 93 คน และครู จำนวน 1,236 คน รวม จากสถานศึกษา จำนวน 101 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. 2567: 7)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 287 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607 - 610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ค้างนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อุฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 ข้อ

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อุฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้เป็นแบบสอบถามทุกข้อกระทงคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้ำคว้าวิจัยอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องของกระทงคำถาม พบว่าข้อคำถาม จำนวน 36 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค้างฉบับนี้ เท่ากับ 0.985

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับค้างต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 287 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับค้ำให้ผู้วิจัยภายใน 7-15 วัน ทางออนไลน์ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง คิดเป็นร้อยละ 100

2. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายงานวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อำเภอท่ามะกา อำเภอนมทวน และอำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยค้างนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลค้างนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์สภาพ และปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อุฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121)

3. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อุฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงผลในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวม

สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ	4.61	0.68	มากที่สุด	1
2. ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ	4.33	0.96	มาก	6
3. ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ	4.39	0.86	มาก	4
4. ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลานตัวชี้วัด	4.39	0.82	มาก	3
5. ด้านบูรณาการผลานหลายสมรรถนะ	4.35	0.91	มาก	5
6. ด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน	4.44	0.84	มาก	2
รวม	4.42	0.86	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.42, S.D.=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ (\bar{X} =4.61, S.D.=0.68) สำหรับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน (\bar{X} =4.44, S.D.= 0.84) รองลงมาคือ ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลานตัวชี้วัด (\bar{X} =4.39, S.D.=0.82) และด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ (\bar{X} =4.39, S.D.=0.86) ด้านบูรณาการผลานหลายสมรรถนะ (\bar{X} =4.35, S.D.= 0.91) และด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ (\bar{X} =4.33, S.D.=0.96)

2. ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงผลในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ	1.80	0.85	น้อย	1
2. ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ	1.69	0.83	น้อย	5
3. ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ	1.69	0.85	น้อย	6
4. ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลานตัวชี้วัด	1.69	0.76	น้อย	4
5. ด้านบูรณาการผลานหลายสมรรถนะ	1.71	0.84	น้อย	2
6. ด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน	1.70	0.78	น้อย	3
รวม	1.72	0.82	น้อย	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.72$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ ($\bar{X} = 1.80$, S.D. = 0.85) รองลงมาคือ ด้านบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ ($\bar{X} = 1.71$, S.D. = 0.84) ด้านสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 1.70$, S.D. = 0.78) ด้านสมรรถนะเป็นฐานผสานตัวชีวิต ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 0.76) ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 0.83) และด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 0.85)

3. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ดังนี้ 1) ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำวิธีการสอนแบบดั้งเดิม มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะ 2) ด้านใช้งานเดิมต่อเติม กิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียน ผู้บริหารสามารถกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะดิจิทัล และการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ 3) ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ ผู้บริหารควรขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ให้ผู้เรียนเผชิญโจทย์จริงและเรียนรู้การแก้ปัญหา การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เชื่อมโยงการเรียนรู้ออนไลน์กับการเรียนในห้องเรียน 4) ด้านสมรรถนะเป็นฐานผสานตัวชีวิตผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนระหว่างตัวชี้วัดของหลักสูตรกับสมรรถนะหลักอย่างชัดเจน การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อให้ครูสามารถใช้เครื่องมือประเมินผลที่หลากหลาย 5) ด้านบูรณาการผสานหลาย ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานสมรรถนะหลายด้านที่นักเรียนต้องใช้ความรู้ทางวิชาการมาวางแผนธุรกิจ คำนวณต้นทุน ผลិតสื่อประชาสัมพันธ์ และนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ 6) ด้านบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการฝึกสมรรถนะชีวิต โดยผนวกสมรรถนะเข้าไปในกิจวัตร การบริหารเวลาเรียนและเล่นให้สมดุล และการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาหรือสาธารณประโยชน์ ผลลัพธ์คือผู้เรียนเกิดสมรรถนะชีวิตที่แท้จริง สามารถปรับใช้ได้ทันทีในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทเชิงรุกในการผลักดันให้ครูบูรณาการสมรรถนะเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการใช้กิจกรรมเสริมการบูรณาการตัวชี้วัดกับสมรรถนะ การใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟูลแลน (Fullan, M. 2014) ที่มองว่าการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้นำการศึกษาเพื่อเป็นผู้จุดประกายและสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ สอดรับกับงานวิจัยของ ศุภชัย แก้วสา (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และสนับสนุนการใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

2. ปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมและมีกรสนับสนุนครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกระดับที่ติดอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัญหาที่ยังคงมีในเรื่องการต่อยอดกิจกรรม การใช้รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ และการเชื่อมโยงตัวชี้วัดกับสมรรถนะอย่างเป็นระบบ สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญของครู และทรัพยากรสนับสนุนสำหรับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาร์ลิง ฮามมอนด์ (Darling-Hammond, L. 2017) ที่กล่าวว่า ความท้าทายหลักของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคือการสร้างความเข้าใจร่วมและทักษะของครูในการออกแบบ

การเรียนรู้ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า ปัจจัยสำคัญในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมายชัดเจน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้โอกาสพร้อมสนับสนุนและช่วยเหลือ ครู บุคลากรมีความเข้าใจและตระหนักเรื่องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตามแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นปกติ ในการใช้ชีวิตในสถานศึกษา และสถานศึกษาใช้วิธีเรียนรู้จากหน้างานและผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ช่วยให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา พิมพ์า (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในโรงเรียนไทย พบว่าปัญหาหลักของโรงเรียนไทยคือการขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาครูและการสนับสนุนด้านสื่อและเทคโนโลยี เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

3. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ดังนี้

3.1 ด้านใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำวิธีการสอนแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะ โดยครูสามารถเพิ่มเติมการใช้กรณีศึกษาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง สนับสนุนการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ครู เช่น การใช้เทคโนโลยี หรือสื่อดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่าแนวทางที่ผู้บริหารควรส่งเสริม คือการนำวิธีการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การบรรยาย การทำแบบฝึกหัด หรือการบ้าน มาประยุกต์ร่วมกับกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ แนวทางนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรการสอนที่ครูคุ้นเคยและถนัด แล้วเสริมด้วยกิจกรรมใหม่ที่สร้างการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้การสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีหรือสื่อดิจิทัล จะช่วยทำให้รูปแบบการสอนดั้งเดิมมีความทันสมัยและตอบโจทย์ผู้เรียนในยุคดิจิทัล แนวทางนี้สอดคล้องกับ กัสกี (Guskey, T. R. 2002) ที่กล่าวว่าพัฒนาการสอนควรเริ่มจากสิ่งที่ครูคุ้นเคยเพื่อให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และยังสัมพันธ์กับงานของ วรพงษ์ ศรีบุญเรือง (2564) ที่พบว่าการพัฒนาสมรรถนะบทเรียนเดิมกับกิจกรรมเสริมสมรรถนะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้และทักษะชีวิต

3.2 ด้านใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรพิจารณากิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียน เช่น โครงการงานวิทยาศาสตร์ กิจกรรมชมรม หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ต่อเติมให้มีคุณค่าเชิงสมรรถนะมากขึ้นได้ กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อสร้างแรงผลักดันให้ครูออกแบบกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการศึกษาชี้ว่าแนวทางที่ควรดำเนินการคือการต่อเติมกิจกรรมที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว เช่น กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ กิจกรรมชมรม หรือการบำเพ็ญประโยชน์ ให้มีคุณค่าเชิงสมรรถนะมากขึ้น โดยการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้ครูออกแบบกิจกรรมที่มีเป้าหมายเฉพาะ เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ และการประเมินตนเอง แนวทางนี้แสดงถึงบทบาทผู้บริหารที่ไม่เพียงจัดกิจกรรมเพื่อตามหลักสูตร แต่สร้างพลังผลักดันให้ครูเห็นเป้าหมายเชิงสมรรถนะที่แท้จริง สอดคล้องกับ จอย และชาวเวอร์ (Joyce, B., & Showers, B. 2002) ที่เสนอว่าการพัฒนาครูควรเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง และงานของ ชุตินา ศรีทอง (2563) ที่ชี้ว่าผู้บริหารที่สนับสนุนการต่อยอดกิจกรรมส่งผลให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้เชิงลึกและยั่งยืนมากขึ้น

3.3 ด้านใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเผชิญโจทย์จริงและเรียนรู้การแก้ปัญหา การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ที่ผู้เรียนได้ทำโครงงานระยะยาว การใช้การออกแบบเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่เชื่อมโยงผู้เรียนกับความท้าทายของสังคม ผลการสนทนากลุ่มเสนอว่าผู้บริหารควรขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน และการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเผชิญโจทย์จริงและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน การสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวทางดังกล่าวสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงจากการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางไปสู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับบอนเวลล์และอีสัน (Bonwell, C. C., & Eison, J. A. 1991) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้เชิงลึก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี อินทร์กุล (2565) ที่พบว่าการเรียนรู้เชิงรุกช่วยยกระดับทักษะการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจของผู้เรียนอย่างชัดเจน

3.4 ด้านสมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัด มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนระหว่างตัวชี้วัดของหลักสูตรกับสมรรถนะหลักอย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการสอนมุ่งเพียงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ผลการศึกษาชี้ว่าแนวทางสำคัญคือการออกแบบแผนการสอนที่เชื่อมโยงตัวชี้วัดของหลักสูตรกับสมรรถนะหลักอย่างเป็นระบบ เพื่อไม่ให้เกิดการสอนเน้นเฉพาะผลสัมฤทธิ์เชิงวิชาการ แต่สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การสื่อสาร และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แนวทางนี้ยังช่วยให้การประเมินผลสะท้อนทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ แอนดิสัน, และกราทูล (Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. 2001) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงการประเมินผลกับการปฏิบัติจริง และงานของ นฤมล แสงงาม (2562) ที่พบว่า การบูรณาการสมรรถนะกับตัวชี้วัดทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลและรอบด้าน

3.5 ด้านบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานสมรรถนะหลายด้าน เช่น การจัดโครงการ “ตลาดนัดวิชาการ” ที่นักเรียนต้องใช้ความรู้ทางวิชาการมาวางแผนธุรกิจ คำนวณต้นทุน ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มคือผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานสมรรถนะหลายด้านในเวลาเดียวกัน เช่น การจัดโครงการ “ตลาดนัดวิชาการ” ที่ผู้เรียนต้องวางแผนธุรกิจ คำนวณต้นทุน สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ และนำเสนอผลงาน กิจกรรมลักษณะนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านวิชาการ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมไปพร้อมกัน แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ศรีสุข (2564) ที่พบว่า การใช้โครงการบูรณาการช่วยพัฒนาสมรรถนะหลากหลายด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 ด้านบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ มีแนวทางทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการฝึกสมรรถนะชีวิต โดยผนวกสมรรถนะเข้าไปในกิจวัตร เช่น การจัดการใช้เงินอย่างมีวินัยในโรงอาหาร การดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การบริหารเวลาเรียนและเล่นให้สมดุล ผลการสนทนากลุ่มเสนอว่าผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการฝึกสมรรถนะชีวิต โดยบูรณาการเข้าไปในกิจวัตรประจำวัน เช่น การบริหารการเงินในโรงอาหาร การดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการสร้างสมดุลระหว่างการเรียนกับการเล่น การออกแบบกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนซึมซับทักษะชีวิตผ่านการปฏิบัติจริงและสะท้อนผลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น บันทึกการเรียนรู้หรือการอภิปรายกลุ่ม แนวทางนี้สอดคล้องกับยูเนสโก (UNESCO. 2015) ที่เน้นว่าสมรรถนะชีวิตคือหัวใจของการศึกษาเพื่อความยั่งยืน และทางด้านงานของ ธนภัทร นาคะเสน (2563) ที่ชี้ว่าการฝึกทักษะชีวิตควบคู่กับสมรรถนะวิชาการช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาองค์กร

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประชุมวางแผนร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการอบรม การศึกษาดูงาน หรือการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาบุคลากร

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่และมอบหมายงานให้ครูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ผู้บริหารควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียนได้จริง

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ควรพัฒนากระบวนการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและนำผลสะท้อนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

2.3 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศรีสุข. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน. วารสารนวัตกรรมการศึกษา. 12(1): 88-104.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning): วิทยานิพนธ์ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2): 179 - 192.
- กัญญา พิมพ์. (2565). ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในโรงเรียนไทย. วารสารการวิจัยการศึกษา. 15(1): 112 - 128.
- ชุตินา ศรีทอง. (2563). บทบาทผู้บริหารกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 15(1): 23 - 40.
- ธนภัทร นาคะเสน. (2563). การบูรณาการทักษะชีวิตในหลักสูตรสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 48(1): 134 - 149.
- นฤมล แสงงาม. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะบูรณาการตัวชี้วัด. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 30(3): 100 - 118.
- บังอร เสรีรัตน์. (2567). การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะระดับสถานศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 16(1): 1-12.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรพงษ์ ศรีบุญเรือง. (2564). การพัฒนาการสอนฐานสมรรถนะในรายวิชาพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 34(2): 77 - 92.
- วุฒิไกร อ่อนอ้าย. (2563). การศึกษาความต้องการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภชัย แก้วสา. (2564). การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 17(2): 45 - 60.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2564). กระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2567). กระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- สุภาลักษณ์ สายคำภา. (2564). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาวดี อินทร์กุล. (2565). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน. วารสารวิชาการศึกษา. 20(2): 55 - 70.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing*. New Jersey: Pearson.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. Washington: ASHE-ERIC.
- Darling-Hammond, L. (2017). *Teaching for Deeper Learning: Competency-Based Education Strategies*. Massachusetts: Harvard Education.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three Keys to Maximizing Impact*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*. 8(3): 381–391.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development*. Virginia: ASCD.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.
- UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action*. Paris: UNESCO.